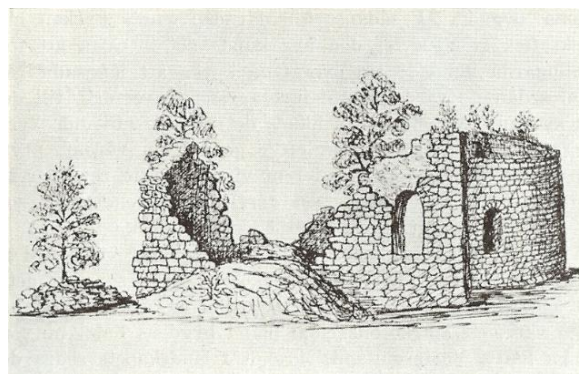

Kyrkoruinen i Södra Säm

På platsen finns en restaurerad ruin av Säms ödekyrka, övergiven på 1820-talet. Den har en ovanlig planform som kallas **absidsal**. Kyrkan byggdes under **medeltiden**.

I början av 1800-talet diskuterades att kyrksöknarna Säm och Gällstad skulle slås ihop och att en helt ny kyrka skulle byggas i Gällstad. I Säm gillade man inte idén, men eftersom kyrkoherden tillsammans med socknens två största jordägare - lagmannen Olivecreutz på Attorp och kapten Björnberg på Toarp - drev frågan, blev det så ändå. 1824 invigdes den nya kyrkan i Gällstad och då använde man inte längre Säms kyrka för gudstjänster. Kyrkan förföll.

Illustration av ruinen: Gabriel Djurklou 1868

Vid slutet av 1800-talet hade Bosgårdens ladugård intill uppförts med sten från kyrkoruinen. Ungefär vid samma tid planterades granar på den gamla kyrkogården som på 1920-talet vuxit upp till en tät skog.

Konserveringen 1938

1937 beslöt Rikantikvarieämbetet att ge Erik B. Lundberg uppdraget att **konservera ruinen** tillsammans med en grupp samvetsömma, som vapenfria värnpliktiga kallades då. Närmare tio unga män inkvarterades i byn sensommaren 1938 och arbetet med uppsnygningen av ruinen kunde påbörjas.

Konserveringen innebar att man murade i en och annan sten i absiden, altaret påmurades ett skift, långhuset och vapenhuset förhöjdes ett stenskiift och på murarna lades dubbla lager grästorv. Bland fynden man gjorde vid sällning av jord i absiden kan nämnas 13 kopparmynt, 6 silvermynt och en bronsknapp.

Utgrävningen 2009

I Säms ödekyrka undersöktes i september 2009 fem schakt: tre mindre inne i långhuset och två större på kyrkogården i direkt anslutning till kyrkans murar.

I samtliga schakt påträffades **gravar**. Två tydliga gravhorisonter kunde urskiljas inne i kyrkan, dels en yngre från 1600- till början av 1800-talet, dels en äldre från tidig medeltid

På kyrkogården var gravläggningarna mer omrörda och innehöll sannolikt gravar från tidig medeltid vilket en **vikingatida/tidig medeltida** pärla indikerar. Samtliga gravar kvarligger in situ.

Medeltida grav.

Absiden var byggd i förband och samtidigt med den östra delen av långhuset, troligen någon gång under perioden 1250-1340.

Vid utgrävningen fann man även en pilgrimsmussla. Sådana musslor tog pilgrimerna med sig hem som minne efter vandring till **Santiago de Compostela**.

[Hitta till kyrkplatsen!](#)

[Här hittar Du kyrkoruinen i Fornsök](#)

Sök på RAÄ-nummer: Södra Säm 49:1